

СТАНОВИЩЕ

по темата за Центровете за настаняване от семеен тип и процеса на деинституционализация

Докладът на Интернационала за правата на хората с увреждания, представен на 21.11.2019 г., повдига важния въпрос за качеството на грижата в Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ), както и за това как се случва реформата за осигуряване на благосъстоянието на децата и семействата в България. Ние като организации, които ежедневно посрещаме предизвикателствата от недовършената реформа по деинституционализация, от години настояваме, че тя не може да се изчерпа само с построяване на сгради и липса на цялостна и системна промяна, така както беше развита в Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“. Водени от убеждението си, че децата и младите хора, настанени в ЦНСТ, следва да получат качествена грижа и подкрепа и техните права да бъдат защитени, ние винаги сме търсили и посочвали причините за съществуващите проблеми в тези услуги и не веднъж сме предлагали решения на отговорните държавни власти за справяне с тях.

Коалиция “Детство 2025” отново припомня констатираните от нас причини за проблемите в ЦНСТ, които се основават на доказателства от практиката и които намериха отражение в Анализа на Постоянната експертна работна група (ПЕРГ) за ролята на резидентната грижа в системата от мерки за закрила на детето от 2018 г.:

- Неадекватен финансов стандарт, който не може да отговори на специфичните потребности на децата и младежите; недостатъчен на брой персонал - ниско квалифициран и ниско платен, който не получава обучение и професионална подкрепа за справяне с множеството трудности в грижата за децата;
- Липса на специализация на центровете за настаняване от семеен тип за посрещане на специфичните потребности на различните целеви групи деца и младежи с увреждания или без увреждания, които се настаняват в тях;
- Недостатъчно и неефективно взаимодействие между резидентните услуги, здравната, образователна система, полицията и други институции, което оставя в персонала усещането, че цялата отговорност на тази обществена грижа за децата се носи от тях;
- Липсата на постоянен мониторинг на качеството, включително постоянен независим мониторинг, който да регистрира своевременно проблемите и да помага за тяхното решение; който да дава обективни доказателства за качеството на грижата за децата и идеи как да се повишава професионалният капацитет.

За нас преди всичко винаги е било изключително важно да се инвестира не само в сгради, но и в човешкия ресурс и в подобряване на грижата в съществуващите ЦНСТ. Отново обръщаме внимание на препоръките, залегнали в Анализа на ПЕРГ за ролята на резидентната грижа в системата от мерки за закрила на детето от 2018 г.:

1. Краткосрочни

- Увеличаване на числения състав на персонала и увеличаване на финансовия стандарт на всички ЦНСТ с минимум 40 %;
- Актуализиране на Методиката за ЦНСТ и Методиката за определяне длъжностите на персонала в специализираните институции и услуги в общността, с оглед завишаване на коефициента за численост на персонала в ЦНСТ, като той да се отнася за този персонал, който пряко работи с деца;
- Подкрепа на персонала чрез задължително организиране и провеждане на обучения - въвеждащи и надграждащи, съобразно спецификата на съответната услуга, чрез определяне на отделно перо в бюджета на съответната услуга, без възможност за целево ползване на средствата за други нужди. Уточняваме, че обученията следва да са продължаващи и да бъдат водени от обучители със сериозен практически опит, а услугите, които са се доказали като добра практика, да се превърнат в потенциални обучителни центрове;
- Проучване на добрите практики в международен аспект и изготвяне на анализ относно способности за финансиране на услугата;
- Актуализиране на Методиката за управление на случай.

2. Средносрочни

- Насърчаване на развитието на доброволчеството в посока на включване на доброволци в услугата за подкрепа при ежедневните грижи, придружаване на дете, заедно с детегледач, участие в социализиращи дейности;
- Създаване на съвет на областно ниво за координиране взаимодействието/решаване на проблеми във функционирането между различните институции в подкрепа на децата и младежите, настанени в ЦНСТ – относно осигуряване на придружител на деца в лечебни заведения, в образователни институции; трудова заетост на потребителите и др.;
- Информационна кампания за промяна на негативните обществени нагласи по отношение на резидентната услуга – ЦНСТ.

3. Дългосрочни

- Необходимост от разработване на модел на финансиране, на база на индивидуалните потребности на всяко дете/младеж, настанено в ЦНСТ;
- Специализация на ЦНСТ.

Истинската деинституционализация, както е заложена в Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“, изисква не само закриване на специализираните институции за деца, а цялостна промяна на системата на подкрепа, която включва развитие на качествени семейно-консултативни центрове, които да са в подкрепа на над 2000 деца и семейства от общността, развитие на услуги за деца с психично-здравни проблеми, осигуряване на различни и достатъчно съпътстващи услуги, реформа на институциите АСП и ДАЗД, добра подготовка и обучения на кадрите, които са в системата, включително осигуряване на прилично възнаграждение и пр.

Неприемливо е да се поставя под въпрос процесът на деинституционализация или тотално да се отрича постигнатото до момента, но е факт, че системните промени продължават да не се случват. За пореден път призоваваме българското правителство да изпълни препоръките от Анализа на ПЕРГ за ролята на резидентната грижа в системата от мерки за

закрила на детето, така че да гарантира качеството на живот на децата и младежите, настанени в ЦНСТ, както и да осъществи всички реформи, включени в Плана за действие към стратегията за деинституционализация.

Коалиция „Детство 2025“

Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения (БАЛИЗ)

Българска асоциация на клиничните психолози

Български хелзинкски комитет

Български център за нестопанско право

Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца, Нов български университет

Сдружение „Еквилибриум“

Сдружение за педагогическа и социална помощ за деца ФИЦЕ – България

Сдружение SOS Детски селища България

Фондация „Де Пасарел“

Фондация „За Нашите Деця“

Фондация „Карин дом“

Фондация „Лале“

Фондация „Лумос“

Фондация „Международна социална служба-България“

Фондация „Сийдър“

Надежда и домове за децата - клон България

Росица Богалинска-Петрова, член в експертно качество

Харалан Александров, член в експертно качество